

Η ΚΑΓΚΕΛΑΡΙΑ

Η καγκελαρία είχε παρακολουθούσε στενά το tour d'Europe του Τσίπρα και του Βαρουφάκη, και περίμενε υπομονετικά το αίτημα του Έλληνα πρωθυπουργού να επισκεφθεί τη Γερμανία. Συνήθως το Βερολίνο είναι ένα από τα πρώτα ταξίδια στο εξωτερικό που οφείλει να προγραμματίσει κάθε νεοεκλεγείς αρχηγός κράτους της ΕΕ.

Ήδη από τον Φεβρουάριο, σε επίπεδο πρέσβων, Γερμανοί διπλωμάτες τόνιζαν ότι ο Έλληνας πρωθυπουργός έπρεπε να επισκεφθεί τη γερμανική πρωτεύουσα. «Α ναι, το Βερολίνο» ήταν η απάντηση της ελληνικής πλευράς, η οποία όμως δεν έκανε κάποια περαιτέρω κίνηση. Το Βερολίνο είχε αντιληφθεί ότι οι Έλληνες δεν γνώριζαν πως το πρώτο πράγμα που συνήθως κάνει μια νέα κυβέρνηση είναι να ανταλλάξει τηλέφωνα με ισχυρούς συμμάχους. Μέχρι τις αρχές Μαρτίου, οι Έλληνες αξιωματούχοι δεν είχαν αποθηκεύσει τηλέφωνα της καγκελαρίας στα κινητά τους.

Δύο μήνες είχαν περάσει από τις εκλογές και ο Τσίπρας είχε ήδη επισκεφθεί το Παρίσι, τη Ρώμη και τις Βρυξέλλες, αλλά όχι το Βερολίνο. Τελικά, η Μέρκελ πήρε η ίδια την πρωτοβουλία και κάλεσε τον Τσίπρα στο Βερολίνο για τις 23 Μαρτίου.

Εκείνη η Δευτέρα ήταν μια ασυνήθιστα ηλιόλουστη μέρα στη γερμανική πρωτεύουσα. Η Μέρκελ, φορώντας κίτρινο σακάκι και μακρύ μαύρο παλτό, περίμενε υπομονετικά την άφιξη του Έλληνα ηγέτη έξω από την καγκελαρία. Είχε επαναλάβει την ίδια ρουτίνα αμέτρητες φορές τα τελευταία δέκα χρόνια, υποδεχόμενη εκατοντάδες αρχηγούς κρατών.

Η ίδια είχε διανύσει μεγάλη απόσταση. Γεννημένη το 1954, μεγάλωσε σε μια μικρή κωμόπολη του Βραδεμβούργου στην Ανατολική Γερμανία, με πατέρα προτεστάντη πάστορα. Η λουθηρανική ανατροφή της τη στιγμάτισε, με το πάθος για σκληρή δουλειά και για συνεχή βελτίωση να είναι αρχές που συνεχίζουν να τη χαρακτηρίζουν μέχρι σήμερα.

Η ίδια έχει μιλήσει για τη σημασία της μεθοδικότητας για να πετύχει τους στόχους της, και πάντα προσέγγιζε τις προκλήσεις που αντιμετώπιζε βήμα βήμα και με ψυχραιμία. Δεν ήταν γνωστή για το όραμά της, ενώ προτιμούσε να κινείται αργά, κάνοντας συμβιβασμούς και πάντα με πυξίδα τις δημοσκοπήσεις, τις οποίες μελετούσε με μεγάλη προσοχή πριν από κάθε της απόφαση. Από προστατευόμενη του Χέλμουτ Κολ, και αναλαμβάνοντας το 1991 το πρώτο υπουργείο της, το Γυναικείων Υποθέσεων και Νεολαίας, σύντομα εξελίχθηκε σε κεντρικό πολιτικό πρόσωπο της Γερμανίας. Ενδεικτικό της φιλοδοξίας και της σκληρότητας του χαρακτήρα της ήταν ότι για αναλάβει τα ηνία του κεντροδεξιού κόμματος CDU, πρόδωσε τον πολιτικό της πατέρα Χέλμουτ Κολ.

Έχοντας κλείσει σχεδόν μία δεκαετία στο πηδάλιο της Γερμανίας, η Μέρκελ ήταν η ισχυρότερη γυναίκα στον πλανήτη και αναμφισβήτητα η αρχηγός της ΕΕ. Καθώς στεκόταν έξω από την καγκελαρία περιμένοντας τον Αλέξη Τσίπρα, η ίδια ίσως ανέμενε να ακούσει τι θα της έλεγε ο νέος Έλληνας πρωθυπουργός. Ήταν άλλωστε γνωστή για την επιθυμία της να καταλαβαίνει τα επιχειρήματα της άλλης πλευράς, ακόμα και αν διέφεραν τελείως από τα δικά της.

Οι στρατιωτικές μπάντες ήταν στις θέσεις τους και οι στρατιώτες στοιχισμένοι στην εντέλεια. Κάποια στιγμή η μαύρη Μερσεντές που μετέφερε τον Τσίπρα εμφανίστηκε και ο νεαρός επισκέπτης αποβιβάστηκε χαμογελώντας, χωρίς όμως να μπορεί να κρύψει τη νευρική του κατάσταση.

Δεν είχε περάσει ούτε ένας χρόνος από την τελευταία επίσκεψη της Μέρκελ στην Αθήνα. Χιλιάδες οπαδοί του ΣΥΡΙΖΑ διαδήλωναν τότε κατά της Γερμανίδας καγκελαρίου, όπως είχαν κάνει και στην πρώτη της επίσκεψη. Μάταια είχε προσπαθήσει ο τότε πρωθυπουργός Αντώνης Σαμαράς να της αποσπάσει την προσοχή, στο αυτοκίνητο από το αεροδρόμιο προς το Μέγαρο Μαξίμου, ψάχνοντας συνέχεια για νέα θέματα προς συζήτηση, που θα της κέντριζαν το ενδιαφέρον

ώστε να μην αντιληφθεί τους διαδηλωτές.⁴⁷ Όμως ήταν αδύνατον να μη δει τις αφίσες με τις οποίες είχε γεμίσει ο ΣΥΡΙΖΑ την Αθήνα, που έγραφαν «Όχι στη Μέρκελ», αλλά και τους διαδηλωτές των ANEL, που ντυμένοι Χίτλερ ανέμιζαν πλακάτ με σβάστικες.

Πριν εκλεγεί πρωθυπουργός, ο Τσίπρας είχε επιτεθεί πολλές φορές δημοσίως στην καγκελάρια, με γνωστότερο το περιβόητο «Go back, κυρία Μέρκελ, Go back, κύριε Σόιμπλε, Go back, κυρίες και κύριοι της συντηρητικής νομενκλατούρας της Ευρώπης». Η φράση θα έπαιζε ξανά και ξανά στο ελληνικό ραδιόφωνο και την τηλεόραση, ενώ ο ίδιος κατηγορούσε την προηγούμενη κυβέρνηση ότι ήταν «μερκελιστές». Τώρα, όμως, βρισκόταν στην αμήχανη θέση όχι μόνο να επισκέπτεται το κτίριο της καγκελαρίας, αλλά και να προσπαθεί να πείσει την ίδια την καγκελάρια ότι ήταν αξιόπιστος συνομιλητής της. Η πολυετής πείρα της Γερμανίδας καγκελαρίου την είχε εξοπλίσει, ωστόσο, με μια υγιή δόση κυνισμού, αλλά και με αρκετή ψυχραιμία, που της επέτρεπε να μην παίρνει προσωπικά τέτοιες επιθέσεις.

Όλα έγιναν σύμφωνα με το πρωτόκολλο. Η Μέρκελ σύστησε τον Τσίπρα στους στενούς συνεργάτες της κι εκείνος έκανε το ίδιο με την ομάδα του – ένας προς έναν στάθηκαν στη σειρά για να γνωρίσουν την ισχυρότερη πολιτικό της Ευρώπης. Από τα μεγάφωνα ακούγονταν οι εθνικοί ύμνοι των δύο χωρών. Οι δύο ηγέτες επιθεώρησαν το τιμητικό άγημα. Η Μέρκελ καθοδηγούσε τον Τσίπρα σε αυτή τη χορογραφία, προσπαθώντας να του υποδείξει κάθε νέο βήμα.

Στη συνέχεια, όπως συνέβη και με τον Αντώνη Σαμαρά κατά την πρώτη του επίσκεψη στο Βερολίνο τον Αύγουστο του 2012, η καγκελάρια οδήγησε τον Τσίπρα στο μπαλκόνι του γραφείου της, όπου παρέμειναν οι δυο τους περίπου δέκα λεπτά. Ο Σαμαράς είχε επισκεφθεί την καγκελάρια για πρώτη φορά δύο μήνες μετά την εκλογή του, έχοντας ήδη εγκαταλείψει την προεκλογική αντιμνημονιακή ρητορική του. Ο μεγάλος φόβος της Μέρκελ τότε ήταν ότι η Ελλάδα –ως ο ασθενέστερος κρίκος της Ευρωζώνης– θα μπορούσε να αποτελέσει

τροχοπέδη για ολόκληρη την Ευρώπη. Το 2015, όμως, η κατάσταση ήταν διαφορετική. Η Ευρωζώνη ήταν πολύ καλύτερα προετοιμασμένη να αντιμετωπίσει μια νέα ελληνική κρίση και η Μέρκελ το γνώριζε αυτό καλά.

Όταν ξεκίνησε η συνάντηση με τον Τσίπρα, οι δύο ομάδες κάθισαν γύρω από ένα μεγάλο οβάλ, ξύλινο τραπέζι. Η Μέρκελ και οι πέντε σύμβουλοί της στη μία πλευρά, με την καγκελάρια στη μέση, και ο Τσίπρας απέναντί της, με τους πέντε συνεργάτες του εκατέρωθεν.

«Ποιος έχει τον φάκελο;» ρώτησε στα ελληνικά ανήσυχος ο Νίκος Παππάς τον διπλωματικό σύμβουλο του Τσίπρα. «Πρέπει να είναι στην τσάντα σου, σωστά;» «Τι θα κάνουμε τώρα;» ρώτησε ο διευθυντής του πολιτικού γραφείου του Τσίπρα Δημήτρης Τζανακόπουλος, ενώ ένας τρίτος συνεργάτης ακούστηκε να λέει: «Ποιος τον πήρε, ρε;».

Γνωστός και ως το δεξί χέρι του πρωθυπουργού, ο σπουδαγμένος στη Σκοτία οικονομολόγος Νίκος Παππάς ήταν δύο χρόνια νεότερος από τον Τσίπρα και είχε πιο ριζοσπαστική προσέγγιση στις διαπραγματεύσεις. Ήταν βασικός υποστηρικτής της άποψης ότι, σε μια κατά μέτωπο αναμέτρηση, η Ευρώπη θα υποχωρούσε πρώτη – ο Τσίπρας δεν έπρεπε να κάνει πίσω ούτε βήμα. Ο Παππάς ζούσε στη Σκοτία μέχρι το 2008, απ' όπου δεν σχεδίαζε να επιστρέψει στην Ελλάδα μέχρις ότου ο Τσίπρας ζήτησε τη βοήθειά του. Τα επόμενα χρόνια ήρθε τόσο κοντά στον νεαρό ηγέτη, που πολλοί κοντινοί τους άνθρωποι τον περιέγραφαν ως το alter ego του Αλέξη Τσίπρα. Τους πρώτους μήνες της κυβέρνησης, ο Τσίπρας θα χρησιμοποιούσε τον Παππά ως «κακό χωροφύλακα» στις διαπραγματεύσεις, ώστε ο ίδιος να μπορεί να δείχνει πιο συμβιβαστικός στους Ευρωπαίους εταίρους του, αλλά και να τους δικαιολογείται λέγοντας ότι τα εμπόδια από το κόμμα του ήταν ανυπέρβλητα.

Μέχρι να εντοπισθεί ωστόσο ο επίμαχος φάκελος, ο Τσίπρας δεν μπορούσε να κάνει τίποτα περισσότερο παρά να χαμογελάει νευρι-

κά, ενώ η ελληνική ομάδα πάσχιζε να βρει πού είχαν παραπέσει οι σημειώσεις της. Κάποια στιγμή, ο φάκελος βρέθηκε και άρχισαν οι συζητήσεις. Από την αρχή έγινε φανερό ότι η Γερμανίδα καγκελάριος και ο Έλληνας πρωθυπουργός θα ήταν οι μόνοι που θα μιλούσαν. Αν οι σύμβουλοί τους ήθελαν να προσθέσουν κάτι στη συζήτηση, το έγραφαν σε ένα κομμάτι χαρτί και το έσπρωχναν πάνω στο τραπέζι προς τον ηγέτη τους. Όπως είχε προειδοποιήσει τους Έλληνες ο Βίζερ, η Μέρκελ ήταν πολύ καλά προετοιμασμένη. Ήταν προφανές ότι γνώριζε τη λίστα με τις εκκρεμείς μεταρρυθμίσεις και ολόκληρο το ελληνικό πρόγραμμα των τελευταίων πέντε ετών, από την καλή κι από την ανάποδη. Εκείνη την ημέρα πάντως ήταν πολύ χαλαρή και ευγενική, προς έκπληξη των Ελλήνων, που την περίμεναν αυστηρή και απόμακρη.

Όπως και η τελετή υποδοχής, έτσι και μεγάλο μέρος της συνομιλίας ήταν ανάλογα «χορογραφημένο». Πριν από την έναρξη της συνάντησης, τα μέλη της γερμανικής ομάδας είχαν ενημερώσει τους Έλληνες ομολόγους τους να είναι προετοιμασμένοι να απαντήσουν σε συγκεκριμένα σημεία, κυρίως σε θέματα αύξησης των εσόδων και καταπολέμησης της φοροδιαφυγής. Η Μέρκελ είχε μαζί της ένα ολιγοσέλιδο έγγραφο, το οποίο συνόψιζε τη συμφωνία επέκτασης του προγράμματος. Ο σύμβουλός της για τα ευρωπαϊκά θέματα Νικολάους Μέγιερ-Λάντρουτ μετέφερε μαζί του και τους αναλυτικούς φακέλους για τις μεταρρυθμίσεις, – καθένας θύμιζε σε όγκο παλιό τηλεφωνικό κατάλογο του ΟΤΕ. Ήταν προφανές ότι η Μέρκελ ήθελε να έχει πάντα τον απόλυτο έλεγχο.

Η καγκελάριος ήταν επιφυλακτική στις απαντήσεις που είχε προετοιμάσει η ελληνική πλευρά, λέγοντας στον Τσίπρα ότι οι εμπειρογνώμονες έπρεπε πρώτα να ελέγξουν κατά πόσο τα σχέδιά του ήταν βιώσιμα. Όταν όμως η συζήτηση στράφηκε σε άλλους τομείς, όπως οι συντάξεις ή οι μεταρρυθμίσεις στην αγορά εργασίας, έγινε φανερό ακόμα και στην ελληνική πλευρά ότι η ανάλυση που έκαναν στην

καγκελάριο δεν ήταν αρκετά ενδελεχής. Μπορούσαν μεν να εξηγήσουν ποια ήταν η θέση τους, αλλά δεν είχαν ακόμη προτάσεις και λεπτομερείς εναλλακτικές λύσεις. «Οπότε τι προτείνετε για τον αριθμό πέντε;» ρωτούσε για παράδειγμα η Μέρκελ τον Τσίπρα, ο οποίος δυσκολευόταν να βρει μια πειστική απάντηση σε κάτι τόσο συγκεκριμένο και συμβουλευόταν συχνά τον Νίκο Παππά, με αποτέλεσμα η γερμανική ομάδα να καταλάβει από την αρχή ότι οι δύο άντρες συνεργάζονταν στενά.

Η συνάντηση διήρκεσε συνολικά τεσσερισημίσι ώρες, ασυνήθιστα μεγάλο χρονικό διάστημα για τα δεδομένα της καγκελαρίου. Ποτέ στο παρελθόν η Άνγκελα Μέρκελ δεν είχε προσφέρει τόσο χρόνο σε Έλληνα πρωθυπουργό, ξετάζοντας ένα προς ένα όλα τα ζητήματα. Αυτό ήταν κάτι που θα υπενθύμιζε στον Τσίπρα τους ερχόμενους μήνες λέγοντάς του: «Αλέξη, αυτό που έκανα για σένα τότε δεν το έχω κάνει με κανέναν».

ΤΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟ ΣΤΙΣ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΕΙΣ

Όταν τελείωσε η συζήτηση για τα οικονομικά θέματα, ο Τσίπρας έθεσε ένα ζήτημα που ήταν ιδιαίτερης βαρύτητας για τη Γερμανίδα καγκελάριο. Από τις 13 Μαρτίου, όταν είχε επισκεφθεί τον Ζαν-Κλοντ Γιουνκέρ στις Βρυξέλλες, του είχε γίνει ξεκάθαρο μέσω του προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής πόσο σημαντική θα ήταν η επίλυση του ζητήματος ονομασίας της ΠΓΔΜ για τους Ευρωπαίους.

Στο τετ α τετ τους στο Berlaymont ο πρόεδρος της Επιτροπής είχε τονίσει στον Τσίπρα ότι ο ίδιος θα προσπαθούσε να βοηθήσει την Ελλάδα με όποιον τρόπο μπορούσε. Γνωρίζοντας ότι το ΕΣΠΑ είχε παραλύσει, επειδή η χώρα δεν είχε να πληρώσει την απαιτούμενη εθνική συμμετοχή –άλλωστε η Επιτροπή είχε στείλει σχετική προειδοποιητική επιστολή στην Αθήνα από τις 19 Φεβρουαρίου–, ο Γιουνκέρ υποσχέθηκε ότι θα βοηθούσε να μη χαθούν τα ευρωπαϊκά κονδύλια. Στη συνέχεια, μάλιστα, του πρότεινε επιπλέον κι ένα και-

νούργιο αναπτυξιακό πακέτο για την Ελλάδα, ύψους 35 δισ. ευρώ. Σε αντάλλαγμα, όμως, έπρεπε να σημειωθεί πρόοδος στις διαπραγματεύσεις μέσα τις επόμενες ημέρες, του τόνισε, κι έβγαλε από την τσέπη του μια λίστα 15 βασικών μεταρρυθμίσεων, για να εξηγήσει στον Αλέξη Τσίπρα ποιες θεωρούνταν σημαντικότερες να υλοποιηθούν από την ελληνική κυβέρνηση.

Κατόπιν, κοιτάζοντας τη θέα των Βρυξελλών έξω από το γραφείο του, ο Γιουνκέρ υπογράμμισε ότι η Ελλάδα έπρεπε να δείξει κι αυτή από την πλευρά της αλληλεγγύη με την Ευρώπη. Και ειδικά στο θέμα της ονομασίας της ΠΓΔΜ. «Μπορεί να μην το συνειδητοποιείς τώρα» είπε, σύμφωνα με Ευρωπαϊό αξιωματούχο που γνώριζε το περιεχόμενο της συζήτησης, «αλλά κάνουμε πολλά για σένα. Θέλω να κάνεις κάτι κι εσύ για εμάς. Σε μερικά χρόνια από τώρα θέλω να λύσεις το θέμα της Μακεδονίας. Η Ευρώπη λειτουργεί με συμβιβασμούς, και μια λύση στο θέμα της ονομασίας θα ήταν σημαντική για τη σταθερότητα των Βαλκανίων» πρόσθεσε.

Έχοντας τα λόγια Γιουνκέρ στο μυαλό του, ο Τσίπρας έθεσε το ζήτημα του Μακεδονικού στη Γερμανίδα καγκελάρια. «Θέλω να λύσω το θέμα ακόμα και με τον Γκρουέφσκι» τής είπε σε εκείνη την πρώτη τους συνάντηση, αναφερόμενος στον τότε πρωθυπουργό της ΠΓΔΜ, γνωστό για τις εθνικιστικές του θέσεις, όταν η συμφωνία φαινόταν ακόμα ανέφικτη. Κι εκείνη είχε απαντήσει: «Δεν σε πιστεύω, Αλέξη. Κανένας από τους προκατόχους σου δεν θέλησε ποτέ να ανοίξει το θέμα αυτό».⁴⁸

Το ζήτημα ήταν ιδιαίτερα σημαντικό για τη Μέρκελ, που το έθετε σε όλους ανεξαίρετως τους Έλληνες συνομιλητές της. Στον Αντώνη Σαμαρά, συγκεκριμένα, το ανέφερε ανελλιπώς σε κάθε τους συνάντηση τονίζοντας, συνήθως μέσω του συμβούλου της επί των εξωτερικών θεμάτων, πόσο σημαντική για το Βερολίνο ήταν η επίλυση του θέματος. Γνωρίζοντας τη σκληρή θέση του Σαμαρά στο ζήτημα, η Μέρκελ έλεγε χαρακτηριστικά: «Είναι σαν να συζητήσαμε ήδη το

θέμα και να άκουσα ήδη την απάντησή σου»· και άλλαζαν κατόπιν θέμα στη συζήτηση.

Με τον Τσίπρα, όμως, τα πράγματα ήταν πολύ διαφορετικά. Είχε επιτέλους κάποιον που θα μπορούσε να αποδειχθεί άνθρωπος-κλειδί για την επίλυση του πολυετούς αγκασθίου στην περιοχή των Βαλκανίων.

Η πρώτη επίσκεψη του Τσίπρα στο Βερολίνο συντέλεσε στη δημιουργία μιας ειδικής σχέσης με την πανίσχυρη Γερμανίδα καγκελάρια. Κατά τη διάρκεια των επόμενων δύσκολων μηνών θα αναζητούσε κατ' επανάληψη τη συμβουλή της και εκείνη συχνά θα του την προσέφερε. Το αξιοσημείωτο είναι ότι οι δυο τους υπηρετούσαν diametρικά αντίθετες φιλοσοφίες: Η Μέρκελ ένιωθε ότι είχε την ευθύνη να διατηρήσει την Ευρώπη άθικτη, ενώ η εντολή του Τσίπρα ήταν να την αλλάξει. Εκείνη άνηκε στη συντηρητική κεντροδεξιά, ενώ εκείνος εκπροσωπούσε τη ριζοσπαστική αριστερά. Η Μέρκελ απεχθάνονταν το ρίσκο, ο Τσίπρας το επιζητούσε. Η ειρωνεία είναι, φυσικά, ότι η Μέρκελ ήταν ένας από τους λόγους για τους οποίους ο Τσίπρας ήρθε στην εξουσία: Αν δεν είχαν μεσολαβήσει στην Ελλάδα τα πέντε χρόνια λιτότητας γερμανικής έμπνευσης, ο Τσίπρας μπορεί και να παρέμενε ένας άγνωστος ηγέτης ενός μικρού ελληνικού κόμματος.

Από την πολύωρη αυτή συνάντησή τους κατέστη σαφές στη Μέρκελ ότι ο Βαρουφάκης ήταν δευτερεύων παράγοντας. Ο μόνος που μπορούσε να πάρει σημαντικές αποφάσεις για την Ελλάδα ήταν ο Τσίπρας. Ο Τσίπρας, με τη σειρά του, επέστρεψε στην Αθήνα «γοητευμένος» από τη Γερμανίδα καγκελάρια, σύμφωνα με άτομα του στενού του κύκλου τα οποία έμειναν εμβρόντητα ακούγοντάς τον να περιγράφει τη μέχρι χθες νούμερο ένα εχθρό τους με τόσο θετικά λόγια. Ο Έλληνας πρωθυπουργός δικαιολόγησε την αλλαγή στη στάση του ισχυριζόμενος ότι η Μέρκελ ήταν πιο ανοιχτή στις ιδέες και τις θέσεις του απ' όσο πίστευαν έως τότε. Θεώρησε ότι η συζήτησή τους για το χρέος δεν ήταν αδιέξοδη και ότι η Ελλάδα θα μπορούσε να προσβλέπει σε μια κάποια επείκεια.

Το πιθανότερο όμως είναι ότι η Γερμανίδα καγκελάρια ουδέποτε του είπε κάτι αντίστοιχο. Αντιθέτως, μιλώντας ευγενικά και κάπως αόριστα, όπως συνήθιζε, είχε επιτρέψει στον συνομιλητή της να πιστέψει ότι ήθελε εκείνος να ακούσει, χωρίς στην πραγματικότητα να του υποσχεθεί κάτι. Ο Τσίπρας είχε πάρει το λάθος μήνυμα στο Βερολίνο.

Αλλά δεν ήταν ο πρώτος που έπεσε σε αυτή την παγίδα.

5.

ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΟΝ ΣΥΡΙΖΑ

Σούνιο, Τρίτη 9 Σεπτεμβρίου 2014

Ήταν ένα ζεστό απόγευμα του Σεπτεμβρίου στο νοτιότερο άκρο της Αττικής. Κάτω από τον ναό του Ποσειδώνα στο Σούνιο, οι δύο στενότεροι σύμβουλοι του τότε πρωθυπουργού της Ελλάδας Αντώνη Σαμαρά προετοιμάζονταν να ρίξουν μια βουτιά στη θάλασσα. Δεν ήταν μόνοι τους. Τους συνόδευε, κάτω από απόλυτη μυστικότητα, ο Νικολάους Μέγιερ-Λάντροντ, επικεφαλής σύμβουλος ευρωπαϊκών υποθέσεων της καγκελαρίου Μέρκελ και ο άνθρωπος που παρακολουθούσε το πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Ελλάδας στενότερα από οποιονδήποτε άλλον.

Τον Γερμανό επισκέπτη είχαν υποδεχθεί σε αυτό το 24ωρο μυστικό ταξίδι-αστραπή ο δικηγόρος Σταύρος Παπασταύρου, ο οποίος συντόνιζε τις διαπραγματεύσεις της Ελλάδας με την τρόικα, και ο Χρυσάνθος Λαζαρίδης, δεξί χέρι και σύμβουλος εξ απορρήτων του Σαμαρά. Οι δύο συνεργάτες του πρωθυπουργού οδήγησαν τον Μέγιερ-Λάντροντ στο ξενοδοχείο «Αιγαίον». Εκεί του εξήγησαν διεξοδικά το ζήτημα που τους απασχολούσε, παρουσιάζοντάς του μια σειρά οικονομικών στοιχείων, και στο πρώτο διάλειμμα μετά τις πολώρες συζητήσεις, βούτηξαν και οι τρεις στον μικρό όρμο κάτω από τον αρχαίο ναό.

Το δεύτερο μνημόνιο που είχε υπογράψει η Ελλάδα το 2012 είχε μια ιδιορρυθμία στον σχεδιασμό του. Αποτελούνταν από δύο σκέλη: μία δανειακή συμφωνία με την Ευρωζώνη και μία με το ΔΝΤ – που